

DOI: 10.15276/ETR.01.2021.3
 DOI: 10.5281/zenodo.4885307
 UDC: 65.012.8
 JEL: C13 C82 D21

ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ БЕЗПЕКОЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

EVALUATING THE CONDITIONS OF SECURITY-PROVIDING ACTIVITY OF AN ENTERPRISE

Viktoriya V. Vakhlakova, PhD in Economics, Associate Professor
 East-Ukrainian Volodimir Dahl National University, Severodonetsk, Ukraine
 ORCID: 0000-0002-4991-9996
 Email: vaxlakovavvv@gmail.com

Received 12.02.2021

Вахлакова В.В. Оцінювання стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства. Науково-методична стаття.

Показано, що безпекозабезпечувальна діяльність є новим функціональним видом діяльності підприємства, призначенням якого є забезпечення діяльності та розвитку підприємства. Стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства є предметом оцінювання в оцінній системі підприємства поряд з оцінюванням її результату та його характеристик (результативність та ефективність). Розкрито зміст понять «безпекозабезпечувальна діяльність підприємства» та «стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства». Стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства пропонується оцінювати за допомогою ознак, що його характеризують, міра вираженості яких характеризує стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства у конкретний момент часу у балах, кількість яких виставляється за результатами її управлінського обстеження з використанням процедур, поєднаних в межах оцінної та аналітичної концепції.

Ключові слова: підприємство, безпекозабезпечувальна діяльність, стан, оцінювання стану, ознаки, міра вираженості

Vakhlakova V.V. Evaluating the conditions of security-providing activity of an enterprises. Scientific and methodical article.

It is considered that security-providing activity is a new functional kind of an enterprise activity. Purpose of the enterprise security-providing activity is avoiding dangers in the enterprise activity and development. Condition of the enterprise security-providing activity is the subject of evaluating in the enterprise evaluating system together with the result of the enterprise security-providing activity and its features (effectiveness and measure of result). Notions of “enterprise security-providing activity” and “condition of the enterprise security-providing activity” are considered. There are specific characteristic features suggested to evaluate the condition of the enterprise security-providing activity. Measure of existence of such features characterizes the condition of the enterprise security-providing activity in the specific moment of time. Measure of existence of such features is evaluated in points. Quantity of points can be defined by the results of managerial diagnostics of the enterprise security-providing activity using suggested procedures united in evaluating and analytical concepts.

Keywords: enterprise, security-providing activity, condition, evaluating the condition, features, measure of existence

Діяльність підприємства становить собою сукупність процесів, дій та операцій, виконання яких спрямовано виробництво та обмін продукції (робіт та послуг) з метою задоволення купівельного попиту на них та отримання підприємством прибутку. Виконувані на підприємстві процеси, дії та операції дуже різноманітні, що зумовило необхідність їхнього поділу на відповідні функціональні види діяльності підприємства - виробничу, фінансову, маркетингову, інноваційну, інвестиційну та ін.

Всі функціональні види діяльності підприємства найтіснішим чином пов'язані між собою і поєднані єдиною метою – виготовлення затребуваних ринком виробів, виконання робіт та послуг, на які існує купівельноспроможний попит, і завдяки їхнього обміну отримання підприємством прибутку. Так, визначальним видом діяльності підприємства вважається маркетингова, результати якої слугують вихідними даними для планування виробничої, інноваційної та інвестиційної діяльності підприємства.

Останнім часом все більш усталеною тенденцією становиться актуалізація безпекозабезпечувальної діяльності, метою якої є забезпечення діяльності підприємства загалом і кожного її функціонального виду зокрема. Адже безпечність умов є однією із умов діяльності підприємства поряд з такими як забезпеченість матеріальними ресурсами, результативне просування продукції на ринку, наявність кваліфікованого персоналу та ін. Відносність і нетривалість безпечних умов діяльності підприємства, необхідність їхнього постійного підтримування якраз і зумовили актуалізацію безпекозабезпечувальної діяльності підприємства.

Безпекозабезпечувальна діяльність підприємства як й інші функціональні види його діяльності є об'єктом оцінювання. Саме оцінювання дозволяє всебічно описати результати цього виду діяльності підприємства (за О.І.

Олексюком [1], сукупність позитивних і негативних ефектів відповідної цільової спрямованості). Адже у функціональній системі (а підприємство, безсумнівно, є такою системою, функціонування якої є діяльністю підприємства), результат являє собою її органічну частину і відчутно впливає на її функціонування [2, с.33].

Предметами оцінювання у безпекозабезпечувальній діяльності підприємства є її стан, результат та його характеристики - результативність та ефективність. Такі аспекти оцінювання дозволяють отримати всебічне уявлення про безпекозабезпечувальну діяльність підприємства і визначити шляхи її подальшого удосконалення.

Результативність та ефективність безпекозабезпечувальної діяльності підприємства залежать від впливу низки чинників, серед яких чи не найважливіше значення належить її стану. Тому саме з оцінювання стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства має розпочинатися її оцінювання загалом.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

На загрози діяльності підприємства, які нарастають через динаміку невизначеності зовнішнього середовища господарювання, кризові ситуації, глибину соціально-економічних ризиків, суперечності глобалізації економіки, інституційну недостатність, рівень політичної і соціальної нестабільності в суспільстві, конкурентну боротьбу з її злиттям і ворожими поглинаннями та ін., що потребує такої системи управління підприємствами, яка забезпечила їхню діяльність, зазначалося у публікаціях з економічної безпекології мікрорівня останнього десятиліття (наприклад, [3-6]). Проте лише останнім часом сформувалося уявлення про необхідність поєднання організаційних зусиль та ресурсів підприємства для забезпечення його діяльності та розвитку в межах ще одного функціонального виду діяльності підприємства – безпекозабезпечувальної.

Організація безпекозабезпечувальної діяльності підприємства має спиратися на основи системотворення та цілепокладання в економічній безпекології мікрорівня, які комплексно подано у [7-9]. Саме дотримання цих основ дозволяє забезпечити прийнятний стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства.

Стан функціональних видів діяльності підприємства (і безпекозабезпечувальної діяльності у тому числі) не належить до поширених предметів оцінювання в оцінній системі підприємства. Стан функціональних видів діяльності підприємства є достатньо специфічним предметом оцінювання, а тому у наявних публікаціях часто спостерігається ототожнення оцінок стану та результатів видів діяльності. Таке ототожнення має місце, наприклад, в оцінюванні стану маркетингової та фінансової діяльності підприємства.

Логічним продовженням попередніх наукових напрацювань автора щодо змісту та принципів безпекозабезпечувальної діяльності підприємства, способів її здійснення [10] є розроблення принципів положень щодо оцінювання стану та результатів безпекозабезпечувальної діяльності підприємства.

Метою статті є надання принципів положень щодо оцінювання стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження

Стан діяльності підприємства – це економічна категорія, що відображає якість всіх елементів системи «підприємство» та їхньої взаємодії, яка виступає запорукою якості функціонування цієї системи та повноти виконання функцій і, відповідно, призначення системи. Зміст цієї категорії виступає підґрунтям визначення змісту поняття «стан виду діяльності підприємства».

Зміст поняття «стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства» слід визначити виходячи з таких дефініцій:

- першоутворювальної дефініції «стан» [11];
- дефініції «безпекозабезпечувальна діяльність»;
- наданої економічної категорії «стан діяльності підприємства».

Безпекозабезпечувальна діяльність підприємства становить собою певним чином організоване та скоординоване виконання сукупності взаємопов'язаних та взаємозумовлених виконуваних за заданим алгоритмом дій, метою яких є забезпечення діяльності підприємства з урахуванням умов, що склалися у внутрішньому та зовнішньому середовищі, вплинути на які в підприємства немає можливості.

З урахуванням змісту розглянутих дефініцій зміст поняття «стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства» слід надати в такий спосіб: якісна операціоналізація елементів системи економічної безпеки підприємства та їхньої взаємодії (як між елементами системи, так і між ними та елементами інших підсистем системи управління підприємством), яка виступає у формі:

- алгоритмів виконання робіт та операцій, сукупність яких складає функції системи економічної безпеки підприємства;
- технологій реалізації функцій системи економічної безпеки підприємства;
- організації процесів взаємодії елементів системи економічної безпеки підприємства та їхньої взаємодії з елементами інших підсистем системи управління підприємством.

Якісна операціоналізація елементів системи економічної безпеки підприємства виявляється, перш за все, у дієвості зазначених алгоритмів, технологій, форм та способів організації процесів взаємодії, їхньому постійному використанні відповідно до призначення, а також в їхній гнучкості, що виявляється у постійному корегуванні за результатами застосування та адаптації до змін у зовнішньому та внутрішньому

середовищі діяльності підприємства, видів його діяльності та векторів розвитку.

Якісна операціоналізація елементів системи економічної безпеки підприємства виявляється у сукупності характеристик безпекозабезпечувальної діяльності, наявність яких з певною мірою вираженості свідчить про забезпечення діяльності підприємства, яке досягається завдяки своєчасному виявленню потенційних загроз діяльності підприємства, перешкоджанню їхньої трансформації у реальні загрози, активній протидії реалізації загроз та їхнього розвитку, забезпеченню готовності підприємства до сприйняття наслідків реалізації загроз.

Стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства пропонується оцінювати за допомогою ознак, що його характеризують. Оцінювання має здійснюватися з використанням якісних характеристик у кожний конкретний момент часу, сукупність яких надалі потребує аналітичного опису міри вираженості ознак з використанням штучних кількісних оцінок. Його результати становлять підґрунтя висновку про стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства.

Ознаки, наявність та міра вираженості яких є свідченням стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства, надано на рис. 1. Форму вираженості ознак, що характеризують стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства, визначено на підставі наукових напрацювань О.В. Ілляшенко щодо системи економічної безпеки підприємства, її імплементації до системи управління підприємством та об'єктивізації [7].

Безпекозабезпечувальна діяльність певного рівня інтенсивності можлива на тих підприємствах, керівництво та власники яких усвідомлюють її необхідність. Визнання необхідності безпекозабезпечувальної діяльності підприємства відображає погляди керівництва та власників підприємства на проблему забезпечення його діяльності і створює підстави формування ідеології безпекозабезпечувальної діяльності (сукупність уявлень та понять концепції забезпечення діяльності та розвитку підприємства, які візуалізовано та відображено у системі економічної безпеки підприємства). Якщо керівники та власники підприємства визнають необхідність забезпечення його діяльності, то спрямовують свої зусилля на створення змістової та організаційної основи безпекозабезпечувальної діяльності. Якщо керівництво та власники підприємства не вважають забезпечення діяльності підприємства нагальною проблемою управління, то, звичайно, будь-які напрацювання щодо системи економічної безпеки на підприємстві відсутні. Безпекозабезпечувальне мислення має бути властиве не лише керівникам та власникам підприємства, воно має поширюватися і на його управлінський персонал (керівники середнього рівня та фахівці управлінських підрозділів). Адже саме вони будуть брати безпосередню участь у

безпекозабезпечувальній діяльності і від їхнього ставлення до забезпечення діяльності підприємства залежить стан та результати такої діяльності.

Формою вираженості першої характерної риси стану безпекозабезпечувальної діяльності на підприємстві є наявність розробленої у повному обсязі системи економічної безпеки. Як показала О.В. Ілляшенко, побудова системи економічної безпеки підприємства, визначення її структури, функцій, особливостей та характеристик, а також інструментарію, що забезпечує функціонування цієї системи, вирішальною мірою зумовлені вибраним підходом до тлумачення змісту поняття «економічна безпека підприємства» [7, с.96]. Серед відомих у сучасній економічній безпекології мікрорівня підходів до тлумачення змісту поняття «економічна безпека підприємства» [12] найбільш придатним для практики ведення безпекозабезпечувальної діяльності на підприємстві є захисний підхід [13].

Власне, система економічної безпеки підприємства створює не лише змістове підґрунтя безпекозабезпечувальної діяльності на підприємстві, а й закладає організаційне підґрунтя взаємодії структурних підрозділів підприємства та посадових осіб щодо забезпечення діяльності та розвитку підприємства. Така система дозволяє організувати їх взаємодію щодо забезпечення діяльності та розвитку підприємства, координувати організаційні стосунки у такій взаємодії та за необхідності корегувати їх. З цих позицій система економічної безпеки підприємства є вирішальною ознакою стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства, оскільки одночасно виступає й її вихідною умовою, й її комплексним інструментом. Система економічної безпеки підприємства не може існувати самостійно, вона має стати складовою системи управління підприємством, її місце визначається наданим їй статусом – надсистема або підсистема. Статус системи економічної безпеки описаний О.В. Ілляшенко [7, с.109]: система економічної безпеки може бути однією з функціональних підсистем системи управління підприємством (поряд із підсистемою маркетингу, фінансовою системою, інвестиційною системою та ін.), а може мати статус надсистеми (у такому випадку система управління підприємством становиться ієрархічною). Тому формою виявлення другої ознаки є визначений статус системи економічної безпеки підприємства у системі управління підприємством, що означає, перш за все, або визнання безпекозабезпечувальної діяльності підприємства одним з його функціональних видів діяльності (підсистема), або вирішальним та домінуючим видом діяльності підприємства (надсистема). Третя ознака стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства безпосередньо впливає з другою і має свідчити про наявність ієрархічних та гетерархічних комунікацій системи економічної безпеки з іншими підсистемами системи управління підприємством.

Рисунок 1. Ознаки, що характеризують стан безпеко забезпечувальної діяльності підприємства

Джерело: власна розробка автора

Наявність таких комунікацій є свідченням реальної імплементации системи економічної безпеки до системи управління підприємством. Але ієрархічні та гетерархічні комунікації системи економічної безпеки з іншими підсистемами системи управління підприємством мають бути документально закріплені у відповідних внутрішньокорпоративних документах.

Характер організаційних відносин (гетерархічні або ієрархічні) в забезпеченні діяльності підприємства визначається статусом системи економічної безпеки у системі управління підприємством: система економічної безпеки, як показано у [7, с.110] може бути однією з функціональних підсистем системи управління підприємством (поряд із підсистемою маркетингу, фінансовою системою, інвестиційною системою та ін.), а може мати статус надсистеми. Статус системи економічної безпеки у системі управління підприємством визначає її роль у безпекозабезпечувальній діяльності підприємства, особливості організації виконання та координування різноманітних заходів із захисту діяльності підприємства, використання наявних можливостей та ресурсів в її забезпеченні.

Система економічної безпеки підприємства за

свою суттю є абстрактною (існує як певним чином упорядкована у свідомості та представлена за допомогою засобів візуалізації ідея щодо забезпечення діяльності та розвитку підприємства) [7, с.301], яку необхідно трансформувати до практичної площини, тобто вибрати способи її використання у практиці безпекозабезпечувальної діяльності підприємства. Найзручнішим способом для цього є об'єктивізація системи економічної безпеки, результатом якої є створення структурного підрозділу з економічної безпеки (або введення відповідної посади) [7, с.307]. Тому формою вияву наявності четвертої ознаки стану безпекозабезпечувальної діяльності на підприємстві є наявність структурного підрозділу або посад, працівники яких виконують роботи та дії, які у сукупності складають зміст функцій системи економічної безпеки підприємства, у тісній співпраці з діяльністю інших структурних підрозділів підприємства.

Будь-який функціональний вид діяльності підприємства (і безпекозабезпечувальна діяльність не є винятком) має бути організаційно оформленим. Формою вияву п'ятої ознаки стану безпекозабезпечувальної діяльності є наявність на

підприємстві затверджених в установленому порядку відповідних внутрішньокорпоративних документів, до яких належать внутрішні регламенти і стандарти, положення, посадові інструкції та ін. У внутрішньокорпоративних документах мають бути визначені спільні та виключні компетенції служби (відділу) економічної безпеки та інших управлінських підрозділів щодо забезпечення діяльності підприємства (докладно описано у [7, с.331], компетенції фахівців підприємства з економічної безпеки, регламентовано взаємодію структурного підрозділу (або окремих фахівців) з економічної безпеки з іншими управлінськими підрозділами та керівництвом підприємства.

Безпекозабезпечувальна діяльність підприємства як й інші функціональні види діяльності потребують інструментального забезпечення (шоста ознака стану безпекозабезпечувальної діяльності), тобто сукупності управлінських інструментів, серед яких як обов'язкові слід зазначити на такі:

- способи захисту діяльності підприємства;
- інструментарій оцінювання доцільності виконання на підприємстві рекомендацій структурного підрозділу (посадової особи) з економічної безпеки (наприклад, відповідні матриці). Значення такого інструментарію є дуже високим, адже зрештою відповідальність за результати діяльності підприємства, у тому числі за міру її забезпечення лежить на керівниках підприємства, оскільки рекомендації структурного підрозділу (посадової особи) з економічної безпеки переважною мірою за характером є індикативними, а прерогатива їхнього виконання належить до компетенції керівників підприємства (поточні рішення) та його власників (стратегічні рішення);
- інструменти контролю зовнішніх та внутрішніх процесів, подій, явищ та ін. з метою виявлення потенційних загроз діяльності підприємства, для чого потрібний автоматизований документообіг та спеціальні системи моніторингу;
- інструменти дослідження трансформації потенційних загроз у реальні, аналізу процесів розвитку загроз;
- інструменти врахування загроз діяльності підприємства та небезпек, що виникають при їхній реалізації, при ухваленні керівництвом та власниками підприємства управлінських рішень щодо діяльності підприємства загалом та за різними функціональними видами діяльності, проєктів (інвестиційних, організаційних або інноваційних), які пропонуються до реалізації на підприємстві, реалізації заходів щодо забезпечення його діяльності.

Зі зростанням рівня ієрархії управління підприємством посилюється загальний характер інструментів безпекозабезпечувальної діяльності і навпаки, на нижчих рівнях інструменти мають

бути детально і докладно розроблені, а персонал - навчений з їхнього використання.

Міра вираженості ознак характеризує стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства (табл. 1) виявляється у ході управлінського обстеження (оцінювання певних функціональних зон в управлінні підприємством з метою вивчення їхніх слабких та сильних боків [14, с. 329]).

Порядковий номер ознаки у табл. 1 відповідає їхній нумерації на рис. 1. Управлінське обстеження стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства є дослідницьким процесом, для результативного перебігу якого необхідне здійснення низки процедур, які поєднано в межах:

- оцінної концепції, яка передбачає виявлення міри вираженості ознак та специфічних рис, що характеризують стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства, формування власного уявлення про стан аналізованих питань з використанням методу спостереження;
- аналітичної концепції, яка передбачає аналіз міри вираженості ознак та специфічних рис, що характеризує стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства.

В межах оцінної концепції з використанням методу управлінського обстеження виявляється міра вираженості ознак стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства. Наприклад, управлінське обстеження за п'ятою ознакою (організаційне забезпечення діяльності структурного підрозділу (або посад) з економічної безпеки підприємства) має виконуватися шляхом отримання відповідей на такі запитання:

- чи визначено компетенції структурного підрозділу (посадової особи) з економічної безпеки і якщо визначено, то яким чином: на підставі функцій, завдань, детермінант та складності системи економічної безпеки або за аналогією з іншими структурними підрозділами підприємства;
- якими є компетенції структурного підрозділу (посадової особи) з економічної безпеки, чи немає серед них таких, що лише опосередковано пов'язані з економічною безпекою (наприклад, охоронні функції);
- чи є на підприємстві належним чином уведені в дію внутрішньокорпоративні документи, що регламентують його безпекозабезпечувальну діяльність (положення, регламенти, інструкції, стандарти та ін.).

Міра вираженості ознак, що характеризує стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства, встановлюється експертним шляхом за результатами ознайомлення з формами вияву відібраних ознак. Для кількісного оцінювання міри вираженості ознак, що характеризує стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства, використано штучні кількісні (квazикількісні) оцінки за такою шкалою:

- ознаки виражені повною мірою – 5 балів;

- вираженість ознаки наближається до повної - 4 бали;
 — ознаки виражені середньою мірою - 3 бали;
 — ознаки виражені слабко - 2 бали;
 — ознаки не виражені – 1 бал.
- Відповідно до суми оцінок за всіма ознаками стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства оцінюється у балах за такою градацією:
- добрий стан (28-30 балів);
 — прийнятний стан (18-27 балів);
 — задовільний стан (9-18 балів);
 — незадовільний стан (6-9 балів).

Таблиця 1. Міра вираженості ознак стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства

Ознака	Міра вираженості ознак у балах				
	5	4	3	2	1
1	Наявність завершеної системи економічної безпеки підприємства	Наявність незавершеної системи економічної безпеки підприємства	Наявність окремих елементів системи економічної безпеки підприємства	Наявність концепції убезпечення діяльності підприємства	Відсутність уваги до убезпечення діяльності підприємства
2	Чітко визначений статус системи економічної безпеки підприємства (підсистема або надсистема)	Часткова невизначеність статусу системи з наявністю явної схильності до певного статусу	Часткова невизначеність статусу системи без явної схильності до певного статусу	Повна невизначеність статусу системи економічної безпеки підприємства	Відсутність статусу системи економічної безпеки підприємства через її відсутність
3	Наявність документально оформлених ієрархічних та гетерархічних комунікацій на підприємстві з питань убезпечення його діяльності	Наявність частково документально оформлених ієрархічних та гетерархічних комунікацій на підприємстві з питань убезпечення його діяльності	Наявність документально оформлених окремих ієрархічних та гетерархічних комунікацій на підприємстві з питань убезпечення його діяльності	Наявність документально оформлених ієрархічних комунікацій на підприємстві з питань убезпечення його діяльності	Відсутність документально оформлених ієрархічних та гетерархічних комунікацій на підприємстві з питань убезпечення його діяльності
4	Наявність структурного підрозділу (або посади) з економічної безпеки підприємства	Закріплення завдання убезпечення діяльності підприємства за одним з керівників підприємства	Уведення завдання убезпечення діяльності підприємства до компетенції одного з управлінських підрозділів	Розпотрошення завдання убезпечення діяльності підприємства між кількома управлінськими підрозділами	Відсутність структурного підрозділу (або посади) з економічної безпеки підприємства
5	Наявність повного комплексу документів, що регламентують діяльність підрозділу (посадової особи) з економічної безпеки та його комунікації з іншими управлінськими підрозділами	Наявність неповного комплексу документів, що регламентують діяльність підрозділу (посадової особи) з економічної безпеки та його комунікації з іншими управлінськими підрозділами	Наявність переважної більшості документів, що регламентують діяльність підрозділу (посадової особи) з економічної безпеки та його комунікації з іншими управлінськими підрозділами	Наявність окремих документів, що регламентують діяльність підрозділу (посадової особи) з економічної безпеки та його комунікації з іншими управлінськими підрозділами	Відсутність документів, що регламентують діяльність підрозділу (посадової особи) з економічної безпеки та його комунікації з іншими управлінськими підрозділами

Джерело: власна розробка автора

Зрозуміло, що використання штучних кількісних оцінок (балів) в оцінюванні і міри вираженості ознак, що характеризує стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства, і безпосередньо її стану, на перший погляд дещо спрощує її оцінювання і викликає певні сумніви щодо точності. Адже оцінки базуються на

суб'єктивній думці експертів, яка може бути неоднозначною через новизну предмета оцінювання – безпекозабезпечувальної діяльності підприємства. Але навіть квазікількісні оцінки сприймаються краще, ніж аналітичні описи стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства.

В межах аналітичної концепції доцільне

проведення ситуаційної діагностики (аналіз відповідності безпекозабезпечувальної діяльності вимогам до її стану) та внутрішньої діагностики, в якій аналізується наявність та якість взаємозв'язків безпекозабезпечувальної діяльності з іншими функціональними видами діяльності підприємства. Так, об'єктивізація системи економічної безпеки підприємства, що дозволяє трансформувати ідеї убезпечення діяльності та розвитку підприємства у площину практичної реалізації, виступає у вигляді створення на підприємстві структурного підрозділу (уведення посади) з економічної безпеки, які безпосередньо мають займатися безпекозабезпечувальною діяльністю підприємства. Розпорошення завдань цієї діяльності серед структурних підрозділів підприємства є вкрай небажаним через розмиття відповідальності за їхнє виконання, відсутність єдиного центру управління безпекозабезпечувальною діяльністю підприємства.

Оцінки стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства, отримані в межах аналітичної концепції, доповнюють його оцінки, отримані в межах оцінної концепції.

Висновки

Безпекозабезпечувальна діяльність підприємства у наш час становиться одним з функціональних видів діяльності підприємства. Від її стану залежать результати такої діяльності – убезпечення діяльності та розвитку підприємства.

Саме тому стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства є одним з предметів її оцінювання поряд з її результативністю та

ефективністю. Саме оцінювання стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства має передувати оцінюванню її результативності та ефективності.

Поняття «стан діяльності» стосовно будь-якого виду функціональної діяльності підприємства і тим більш його оцінювання належать поки ще до мало вивчених предметів дослідження. Тому положенням щодо оцінювання стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства передують розкриття змісту поняття «стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства» з позиції захисного підходу, який сьогодні домінує в економічній безпекології мікрорівня.

Оцінювати безпекозабезпечувальну діяльність підприємства пропонується за результатами квазікількісного оцінювання міри вираженості ознак, які описують її стан. У цьому контексті пропонується підхід до оцінювання стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства базується на наукових результатах О.В. Ілляшенко щодо формування та функціонування системи економічної безпеки підприємства, що дозволило трансформувати їх у практичну площину безпекозабезпечувальної діяльності підприємства.

Зрозуміло, що стан безпекозабезпечувальної діяльності підприємства не є єдиним предметом оцінювання. Адже його оцінки надають уявлення лише про один з аспектів такої діяльності. Тому надалі необхідним є формування наукового підходу до оцінювання результатів безпекозабезпечувальної діяльності підприємства та його характеристик (результативності та ефективності).

Abstract

Importance of security-providing activity has been growing recently. Purpose of the security-providing activity is avoiding dangers in an enterprise activity. That is why condition of the enterprise security-providing activity is one of the subjects in its evaluation. Evaluating the condition of security-providing activity has not been studied in details yet. Ideas concerning system of the enterprise economic security that exist in microlevel economic security studies were used as concepts of evaluating the condition of the enterprise security-providing activity.

Content of notion "security-providing activity of the enterprise" is disclosed as qualitative operationalization of elements of the enterprise economic security system and their interaction (both between elements of the system and between elements of the enterprise economic security system and elements of other subsystems of the enterprise management system). Such operationalization contents algorithms of making activities and actions, technologies of executing functions of the enterprise economic security system and organizing its interaction with other subsystems of enterprise management system.

There are specific characteristic features suggested to evaluate condition of the enterprise security-providing activity. Evaluating is based on qualitative characteristics. The aggregate of such characteristics needs the analytical description of features existence. Results of such description build the basis of conclusion concerning condition of the enterprise security-providing activity.

Condition of the enterprise security-providing activity can be characterized with the measure of existence of suggested features (from 5 points to 1 point). Such condition of the enterprise security-providing activity can be identified by managerial diagnostics. To provide results of such diagnostics suggested procedures are united in evaluating and analytical concepts. Measure of existence for suggested features is defined by using expert method basing on forms of existence for suggested features. There are invented quantitative (quasi-quantitative) points suggested to make the quantitative evaluating measure of existence for features.

Evaluating condition of the enterprise security-providing activity makes the impression about the only one aspect of such activity. Therefore, it is necessary to make a new scientific approach to evaluate the results of enterprise security-providing activity and its characteristics (effectiveness and measure of result).

Список літератури:

1. Олексюк О.І. Результативність діяльності підприємств як основа формування їх інвестиційної привабливості. Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 3. – С. 21-26.
2. Анохин П.К. Очерки по физиологии функциональных систем. М.: Медицина. – 1975. – С. 17-59. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bourabai.kz/dm/functional05.htm>.
3. Петрина О.Б. Передумови формування та зміст економічної безпеки підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. Зб. наук.-техніч. праць. – 2010. – Вип. 20.3. – С. 206-216.
4. Смирная С.М. Адаптація підприємства в контексті забезпечення його економічної безпеки. Бізнес-навігатор. Наук.-вироб. журнал. – 2019. – Вип. 3-1 (52). – С. 124-127. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.business-navigator.ks.ua/journals/2019/52_1_2019/26.pdf.
5. Немченко В.В., Малішевська В.В. Забезпечення економічної безпеки підприємства. Економіка харчової промисловості. – 2012. – № 3 (15). – С. 10-13.
6. Ставицький О.В., Ткаченко А.А. Забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах глобалізації. Інфраструктура ринку. Електр. наук.-практ. журнал. – 2018. – №17. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/19_2018_ukr/62.pdf.
7. Ілляшенко О.В. Механізми системи економічної безпеки підприємства: монографія. Харків: Мачулін. – 2016. – 504 с.
8. Овчаренко Є.І. Система економічної безпеки підприємства: формування та цілепокладання: монографія. Лисичанськ : КИТ-Л. – 2015. – 483 с.
9. Івченко Є.А. Трансформації системи економічної безпеки підприємства: монографія. Сєвєродонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля. – 2018. – 420 с.
10. Вахлакова В.В. Безпекозабезпечувальна діяльність підприємства: зміст, принципи та способи. Бізнес Інформ. – 2020. – №3. – С. 200-207.
11. Тлумачний он-лайн словник української мови «УКРЛІТ.ORG». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrlit.org/slovyk>.
12. Козаченко Г.В., Погорелов Ю.С. Оцінювання економічної безпеки підприємства: аналіз основних підходів. В кн.: Менеджмент безпеки держави, регіону, підприємства: проблеми і виклики сьогодення: монографія / за заг. ред. З. Б. Живко, І. Г. Бабець. Львів : Ліга-Прес. – 2015. – С. 238-251.
13. Козаченко Г.В., Адаменко Т.М. Развитие защитного подхода в экосекенте. Новая экономика. – 2014. – №2(64). – С. 100-107.
14. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика : навч. посібн. К. : ЦУЛ. – 2013. – 456 с.

References:

1. Oleksiuk, O.I. (2009). Effectiveness of enterprises' activity as a basis of forming their investment attractiveness. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 3, 21-26 [in Ukrainian].
2. Anokhin, P.K. (1975). *Essays on a physiology of functional systems*. Moskva: Meditsina [in Russian]. Retrieved from <http://bourabai.kz/dm/functional05.htm>.
3. Petryna, O.B. (2010). Preconditions of formation and content of an enterprise economic security. *Naukovy visnyk NLTU Ukrainy. Zb. nauk.-tekhnich. prats*, 20.3, 206-216 [in Ukrainian].
4. Smyrnaia, S.M. (2019). Adaptation of an enterprise in the context of providing its economic security. *Biznes-navihator. Nauk.-vyrob. zhurnal*, 3-1 (52). 124-127. [in Ukrainian]. Retrieved from http://www.business-navigator.ks.ua/journals/2019/52_1_2019/26.pdf.
5. Nemchenko, V.V., Malishevskaya, V.V. (2012). Providing economic security of an enterprise. *Ekonomika kharchovoi promyslovosti*, 3 (15). 10-13 [in Ukrainian].
6. Stavytskyi, O.V., Tkachenko, A.A. (2018). Providing economic security of an enterprise in conditions of globalization. *Infrastruktura rynku. Elektr. nauk.-prakt. zhurnal*, 17 [in Ukrainian]. Retrieved from http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/19_2018_ukr/62.pdf.
7. Illiashenko, O.V. (2016). *Mechanisms of economic security system of an enterprise*. Kharkiv: Machulin [in Ukrainian].
8. Ovcharenko, Ye.I. (2015). *System of an enterprise economic security: formation and goal setting*. Lysychansk: KYT-L [in Ukrainian].
9. Ivchenko, Ye.A. (2018). *Transformations of economic security system of an enterprise*. Sievierodonetsk: vyd-vo SNU im. V. Dalia [in Ukrainian].
10. Vakhlakova, V.V. (2020). Security-providing activity of an enterprise: content, principles and methods. *Biznes Inform*, 3, 200-207 [in Ukrainian].
11. Explanatory online dictionary of the Ukrainian language "UKRLIT.ORG" [in Ukrainian]. Retrieved from <http://ukrlit.org/slovyk>.
12. Kozachenko, H.V., Pohorelov, Yu.S. (2015). Evaluation of an enterprise economic security: analysis of main approaches. Z. B. Zhyvko, I. H. Babets (Eds.). *Security management of the state, region, enterprise: problems and challenges of nowadays* (pp. 238-251). Lviv: Liha-Pres [in Ukrainian].

13. Kozachenko, H.V., Adamenko, T.M. (2014). Development of the protective approach in ecosecent. *Novaya ekonomika*, 2 (64), 100-107 [in Russian].
14. Kryvoviaziuk, I.V. (2013). *Economic diagnostics*. Kyiv: TsUL [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Вахлакова В.В. Оцінювання стану безпекозабезпечувальної діяльності підприємства / В. В. Вахлакова // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. – 2021. – № 1 (53). – С. 27-35. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2021/No1/27.pdf>.
DOI: 10.15276/ETR.01.2021.3. DOI: 10.5281/zenodo.4885307.

Reference a Journal Article:

Vakhlakova V.V. *Evaluating the conditions of security-providing activity of an enterprises* / V. V. Vakhlakova // *Economics: time realities. Scientific journal*. – 2021. – № 1 (53). – P. 20-26. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/files/archive/2021/No1/20.pdf>.
DOI: 10.15276/ETR.01.2021.3. DOI: 10.5281/zenodo.4885307.

